

MACHABÆORUM.

Hic liber non est Canoniceus; suam tamen habet auctoritatem et veritatem parem, imo majorem, quam habeant Livius, Curtius, Florus, Salustius similesque historici. Exstat Græce in Bibliis Complutensibus et Regiis. Per catachresin vocatur III *Machab.*, quia proprie non tractat gesta Machabæorum, puta Judæ, Jonathæ et Simonis fratrum, sed ea quæ triginta annis ante eos contigerunt: quare ordine chronologico temporis ante librum primum Machabæorum ponendus foret, adeoque ipse non tertius, sed primus vocandus esset.

Narrat enim gesta ab Antiocho Magno (qui fuit pater Antiochi Epiphanis, cum quo Machabæi decertarunt) et Ptolemæo Philopatore, qui post Alexandrum Magnum quartus fuit rex Ægypti, fuitque filius Ptolemæi Evergetis, fratris Ptolemæi Philadelphi. Dicitur est Philopator, id est amator patris per antiphrasim; quia ipse occidit patrem, matrem, fratrem, sororem et uxorem, captus illecebris Agathoelæ meretricis; ideoque noctes in stupris, dies in conviviis absumebat, ait Justinus lib. XXI et XXV. Hic Philopator fuit pater Ptolemæi Epiphanis, et avus Ptolemæi Philometoris.

Argumentum ergo hujus libri tertii est narrare gesta Ptolemæi Philopatoris cum Antiocho Magno et cum Judæis. Incho enim recenset famosum illud prælium Antiochi cum Philopatore apud Raphiam peractum anno tertio Olympiadis 140, nimirum eodem anno quo Annibal Romanos apud Trasimenum lacum memorabili victoria superavit. Cum enim Philopator intellexisset ademptam sibi esse ab Antiocho Syriam, coactis omnibus suis copiis tam equestribus, quam pedestribus, assumpta secum Arsinoe sorore, contendit ad vicinas usque Raphiæ regiones, ubi erant castris Antiochi. Commisso acri prælio, cum fortius pugnaretur ab Antiocho, Arsinoe copias obambulans, capillis solutis, cum lacrymis obsecrabat milites, ut sibi opem audacter ferrent, binas victoribus auri mnas daturam se singulis promittens. Itaque hostes prælio vinci, multosque capi contigit. Post hæc narratur quemadmodum rex venerit

Hierosolymam, cumque intrare Sancta sanctorum obsidentibus Judæis conaretur, ingenti divini potentie miraculo castigatus, ab ejus loci ingressu deterritus sit. Deus enim, inquit Auctor lib. III *Machab.*, « cum audacia clatum flagellavit hinc et inde vibrans eum, ut arundinem a vento, adeoque in solo inutilem, adhuc et membris solutum, nec loqui potentem justo implicatum judicio afflixit; unde et amici timentes ne et vitam desereret, cito eum eduxerunt maximo perculsi timore; ille autem nequaquam respuit; quoniam in minis autem acerbis recessit. Perveniens vero in Ægyptum non solum in infinitis libidinibus perseverans, sed et blasphemias in templum evomens, » Judæos miris modis exaglavit: nam primum ignominia notari Judæos in Alexandria curavit; deinde cunctos censi, et in servitutem redigi. Mox dicit contra eos promulgato edicto, diligenter in tota Ægypto conquiri, mirisque modis vexatos in Alexandriam perducere, una die ab elephantis, ipsomet rege populoque inspectantibus, interficiendos. Verumtamen presto eis affuit divina protectio, et non solum ab atrocissimo illo interitu mirabiliter a Deo erepta gens Judæorum est, sed etiam verso regis furore in benevolentiam ab eodem deinceps juvendata, et novo decreto ad favorem ipsorum edito in statum pristinum restituta fuit.

Hæc est summa rerum quæ toto libro III *Machabæorum* fuse enarrantur, eaque consentanea sunt illis quæ de hisdem narrat Josephus, Pausanias, Iustinus, Appianus et alii, imo illis quæ de hisdem ante trecentos annos prædixit Daniel, cap. xi, vers. 40. Quocirca hujus libri meminit S. Athanasius in *Synopsi*, et Eusebius in *Chron.*, imo S. Clementis, in lib. *Apostol. Canonum*, canone 84, cum inter libros Canonicos numerat; sed large sumit nomen *Canonicus*, ut complectatur omnes libros qui in Bibliis continentur, quales sunt tertius et quartus Esdræ, ac Oratio Manassis.

Porro liber hic tertius sic orditur: « At Philopator cognoscens ex his qui redierant loca, quæ ipse tenerat, Antiochum abstulisse. »

MACHABÆORUM.

Quartus *Machabæorum*, inquit Sixtus Senensis *Hb. I Biblioth.*, non longe a fine quem *Synopsis* Athanasii inter apocrypha scripta recenset, historiam continet unius ac triginta annorum, hoc est gesta Joannis Machabæi, qui a devoto Hyrcano cognomen Hyrcani accepit. Hic post Simonem patrem fraude Ptolemæi obrutatum gentis suæ Pontificatum una cum principatu obtinuit, statimque adversus patris percussorem eduxit exercitum; deinde cum Antiocho rege Syriæ fœdus junxit: quo defuncto, multas Syriæ urbes vi cepit. Primus omnium Judæorum ducum stipendiis suis militem externum conduxit; tria milia talenta ex Davidis sepulcro effodit: cum Romanis fœdus jam a patre initum renovavit; Antiochum Cyzigenum, Syriæ regem, bello victum fugavit; Samariam Hierosolymitanæ urbis emulam, post integrum oppugnationis annum captam, solo æquavit, inaudisque in ea torrentibus, ipsas quoque deletæ urbis ruinas et vestigia cuncta aquarum alluvione sustulit, muros Hierosolymitanos vetustate collapsos instauravit. Quibus rebus feliciter exactis, moritur imperii sui anno

trigesimo primo, vir triplici nomine, hoc est sancto, principatu et prophetia clarissimus, anno scilicet ante Christi ortum centesimo, in quo quartus et ultimus *Machabæorum* deinit liber. Huic libro suffragatur et consentit Josephus, lib. XIII *Antiq.*; unde nonnulli suspicant Josephum ejus esse auctorem. Sed repugnat stylus qui in Josepho est Grecanicus: in hoc autem, lib. IV *Machab.* est Hebraicus, et Hebraicis abundat. Verisimile est eum ab incerto auctore ex libro dierum sacerdotii Joannis, de quo in calce primi *Machabæorum* ita scriptum est: « Cætera sermonum Joannis et bellorum ejus, et bonarum virtutum, quibus fortiter gessit, et aedificii murorum quos exstruxit, et rerum gestarum ejus, ecce hæc scripta sunt in libro dierum sacerdotii ejus, ex quo factus est princeps sacerdotum post patrem suum. » Exstat Græce, indeque in Latinum traductus est; ejus initium est hoc: « Et postquam occisus est Simeon, factus est Joannis filius ejus summus sacerdos pro eo. » Hebraicis hic liber quartus æque ac tertius insignitus est.